

پدیده "ازدواج" از دید جوانان امروزه/ واپس‌زدگی ازدواج نزد جوانان

ازدواج و تشکیل خانواده یکی از رویدادهای مهم زندگی انسان است که نه تنها در سلامت جسمی و روحی فرد تأثیر دارد، بلکه مرحله گذر و ورود به فصلی جدید از زندگی است که اکثر افراد تا قبل از آن تجربه نکرده‌اند. ازدواج پدیده‌ای مطلق و فارغ از بستر زمان و مکان نیست و با تغییرات جامعه دستخوش تغییر و دگرگونی می‌شود. در ایران، ازدواج و همسرگزینی اولین دلیل تشکیل خانواده و به منزله یکی از عناصر مهم و تأثیرگذار بر این نهاد است. طبق تحقیقی در سال ۱۳۹۷، ۹۸ درصد مردم ایران خانواده را دارای اهمیت بالا دانسته و ازدواج را نهاد تلقی کرده‌اند.

به گفته متخصصان، امروزه، عواملی همچون افزایش تحصیلات، ارتقای سطح آگاهی و مسئولیت اجتماعی، افزایش شهرنشینی، سبک زندگی و تغییر نگرش‌ها از عوامل مهم و مؤثر در ازدواج هستند. در سال‌های اخیر، تغییر در آمار ازدواج نظر بسیاری از اندیشمندان این حوزه را جلب کرده است. این موضوع باعث شده مطالعه در این خصوص که جوانان در حال حاضر در مورد ازدواج چگونه می‌اندیشند و چگونه آن را در ذهن خود معنا می‌کنند اهمیت فراوانی پیدا کند.

در همین رابطه، پژوهشگرانی از دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات و دانشگاه تهران، دست به انجام مطالعه‌ای زده‌اند که در آن، شناخت معنا و تفسیر جوانان از ازدواج و رویکرد و چگونگی رویارویی آنان با این موضوع در شرایط فعلی مورد بررسی قرار گرفته است.

این پژوهش کیفی با مشارکت تعدادی از جوانان مجرد در سن ازدواج از مناطق مختلف شهر تهران و به کمک تکنیک مصاحبه عمیق نیمه‌ساختاریافته انجام شده است.

نتایج این بررسی‌ها نشان داد که مشارکت‌کنندگان در پژوهش، واپس‌زدگی به ازدواج را تجربه می‌کنند که ناشی از چهار مقوله ترس، بی‌میلی، افول ارزش‌های فرامادی و لذت‌گرایی است و دلایل معنایی آن در سه مقوله الگوی معیشت شامل اقتصاد نایمن مرد، عدم توان مدیریت هزینه‌ها و استقلال مالی زنان است.

در این خصوص، ناهید حسینی، پژوهشگر جامعه‌شناسی دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات تهران و همکارانش می‌گویند: «ما در واکاوی روایت سوزنده‌های اجتماعی و عمق اظهارات آنان به ازدواج به دیدگاه غالب واپس‌زدگی ازدواج نزد جوانان دست یافتیم، هرچند که در نظر تعداد زیادی از مشارکت‌کنندگان مطالعه‌شده، هنوز خانواده اهمیت ویژه‌ای دارد و آنها تشکیل خانواده را برای همیشه نفی نمی‌کنند و هیچ‌یک از آنان تجرد قطعی را نقطه ایده‌آل خود معرفی نکرده‌اند».

آنها می‌افزایند: «افراد مورد تحقیق، با وجودی که به اولویت‌های زندگی شخصی خود اشاره داشته‌اند، ازدواج نیز جزء برنامه زندگی آنان است، اما در حال حاضر خواسته یا ناخواسته آن را به تعویق می‌اندازند. برخی از آنها، مشکلات شغلی، اقتصادی و ترس از هزینه دارنند و بسیاری نیز بنا به دلایل اجتماعی و تساهل، روابط میان دو جنس و بی‌اعتمادی اجتماعی، فعلاً از ازدواج دوری گزیده‌اند. آنان از ازدواج در پی منافع هستند که امروزه تأمین نمی‌شود. در مقابل، ازدواج هزینه‌گرافی را تحمیل خواهد کرد که به‌زعم آنان پایان نامشخص و چه‌بسا زبان‌آور خواهد داشت».

طبق نتایج این تحقیق، امروزه، اعتماد کردن برای جوانان سخت شده است. حسینی و همکارانش می‌گویند: «اعتماد در جامعه مدرن میان افرادی است که مدت طولانی یکدیگر را می‌شناسند، یعنی افرادی که صلاحیت‌های لازم را برای قابل اعتماد بودن در نظر همدیگر به اثبات رسانیده‌اند. از آنجاکه ارتباط ناب منوط به اعتماد متقابل است و اعتماد نیز رابطه نزدیک با صمیمیت دارد، در نوع روابط موجود جوانان این اعتماد را کمتر احساس می‌کنند و رابطه صمیمانه ازدواج کمتر شکل می‌گیرد».

نظریه‌پردازان، زنان و نهاد خانواده را از عوامل اصلی توسعه می‌دانند که افول آن روند توسعه جامعه را تضعیف خواهد کرد. زنان جامعه کنونی ما نیز در تحولات اجتماعی و اقتصادی و فرهنگی ایجادشده فرصت بیشتری در حوزه‌های آموزش و اشتغال یافته‌اند. جایگاه امروزی زنان با گذشته بسیار متفاوت شده، برای آنان امکان اشتغال و درآمد اقتصادی فراهم شده و به همین سبب به راحتی تن به ازدواج نمی‌دهند. بنابراین، تحصیلات بالاتر و یادگیری فن و مهارت و آموزش دانش بیشتر، خودبه‌خود، به ازدیاد سن ازدواج در جوانان منجر می‌شود.

به اعتقاد پژوهشگران فوق: «واپس‌زدگی به ازدواج میان پسران بیشتر محسوس است. دختران اگر حتی به ازدواج راغب باشند، به دلیل شرایط فعلی پسران و تمایل کم آنان برای ازدواج، با تقاضای کمتر و انتخاب‌های محدودتر مواجه‌اند. امروزه ازدواج به حوزه خصوصی و پیوندهای عاطفی وارد شده است. بنابراین، میل به ازدواج در میان جوانان به امری داوطلبانه تبدیل شده و بر اساس میل خود ازدواج می‌کنند. آنان امروز متأهل می‌شوند، چون خود می‌خواهند، نه اینکه مجبور به انجام آن باشند».

به گفته مجریان این تحقیق: «اقتصاد نایمن مردان، بیکاری و فقدان شغل مناسب، عدم امنیت مالی، ضعف درآمد خانواده در حمایت مالی فرزندان، عدم توان مدیریت هزینه‌ها در تأمین مسکن، نگرانی و عدم توان مدیریت و تأمین امکانات زندگی، تجملات و چشم‌وهم‌چشمی از عواملی است که بسیاری از خانواده‌ها را مشغول داشته است. مشکلات و تنگناهای اقتصادی برای شروع زندگی وجود دارد که بسیاری از جوانان را از فکر و اقدام برای زندگی مشترک باز می‌دارد».

آن‌ها معتقدند: «جوانان مطالعه‌شده، در جست‌وجوی ارزش‌های فرامادی کمیاب همچون صداقت، سازگاری، فداکاری و اعتماد متقابل‌اند. کنشگران، برخی شرایط اجتماعی، همانند تحصیلات دانشگاهی و لزوم زندگی در شهرهای بزرگ، فراغت زیاد جوانان به دلیل بیکاری، توجه و اولویت اهداف فردی، آسان‌شدن ارتباط میان دختر و پسر را عامل مهم در چگونگی رویکرد به ازدواج و راهبردهای مربوط به آن می‌دانند».

این یافته‌ها را نشریه «زن در توسعه و سیاست» از انتشارات دانشگاه تهران به چاپ رسانده است.

<https://www.otaghkhabar24.com/news/162545> **Source URL:**